

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. Quid sit prædicamentum, & quæ in eo collocentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

LIBER TERTIVS.

*De predicamentis entis incorporei præcisive sumpti,
sive entis ut sic.*

TRACTATUS I.

De predicamento in communi.

CAPVT I.

*Quid sit predicamentum, & quæ in eo
collocentur.*

PRÆDICAMENTVM nobis idem, quod Græcis cathogoria, trifariam sumi consuevit: Primum pro prædicatione, siue actu interno, vel externo, quo vnum de alio prædicatur; qua ratione ornamentum significat, non tam id, quod ornatur, quam actum ipsum ornandi, siue id, quo aliud ornatur. Secundò pro eo, quod prædicatur, siue pro supremo aliquo genere hand secus, ac segmentum, siue fecamentum, non tam sectionem, quam id, quod refecatur ex prima institutione significat. Tertiò pro serie illa prædicatorum, quæ à supremo genere inclusiue, vt aiunt, ad indiuiduum, & ab indiuiduo ad supremum genus cuiusdam stemmatis instar ascendit, atque descendit. Prædicamentum in prima significatione expeditum est à nobis libro quarto Dialecticæ, si non omnimodis; at magna ex parte: quod autem illius ita sumpti superfluit, dedimus Dialecticæ lib. 9. At in duabus posterioribus prædicamenti significationibus id discutiemus in huius lib. 3. metaph. decursu; & quidem exactè, & quod aiunt, fuso calamo: plura enim longioris operis, & spiritus continet.

2 Porro autem prædicamentum, siue pro prædicato generali, siue pro serie prædicatorum usurpatum iterum dupliciter accipi potest, ac debet; physicè nimirum; ac metaphysicè: Prædicamentum metaphysicè sumptum est illud, quod creatori, & creaturæ commune est, & non minus illum, quàm hanc comprehendit: metaphysica enim prædicata Deo, & creaturis communia suo sibi iure vendicat: vnde prædicamentum eo pacto commune rite metaphysicum appellatur. Eum autem prædicamenti vsum abusum non esse, & probatissimis auctoribus merito placuisse, hunc in modum ostendo.

3 Prædicamentum propriè sumptum dici potest genus aliquod supremum, vt ex nuper prænotatis claret: at Deus est sub eiusmodi genere: ergo & sub prædicamento: minor suadetur: Deus est substantia, & sub ea continetur, sed substantia respectu Dei, & creaturæ genus est: siquidem genus est, quod prædicatur de pluribus differentibus specie in quid: substantia autem à Creatore, & creaturis abstracta eius est particeps definitionis: prædicatur enim de pluribus, Deo videlicet, & creaturis; Deusque & creaturæ speciem differunt, cum non sint eiusdem speciei, sicut

Petrus, & Paulus, vt luce clarius: substantia quoque prædicatur de illis in quid, siue essentialiter, quando tam creatori, quàm non paucis creaturis est essentialiter, quod sint entia per se, & non in alio: quid ergo substantiæ ita abstractæ deesse potest ad rationem generis, atque adeo prædicamenti? Dices vniucationem. Verùm in primis aliquam haud requiri ad genus existimant, & quantum mea opinio est, non improbabiler. Deinde, quod ens sit vniucum contemplatione Dei, & creaturarum infra lib. 5. tract. 2. ostendetur: substantiæ autem vtrinq; abstractæ vel porior est ratio, vel certè eadem.

4 Rursus argumentor secundo. Deus est Paternitas, Filiatio, & Spiratio passiva: sed Paternitas est essentialiter relatio, quod ei cum Filiatione, & Spiratione commune est: Deus ergo est essentialiter relatio: hæc ergo essentialiter, & in quid de Deo, & creaturis prædicatur, sicuti ad rationem generis oportet, ac proinde Deus, sub genere, ac prædicamento ad aliquid cohibetur. Præterea tertiò: Deus est suum velle, siue sua volitio, sed volitio Dei efficax ad existentiam aliquius creaturæ terminata, lataque est actio productiua illius, vt in physica demonstratum est: actionis ergo prædicamentum, genisive, Creatorem, non minus, quàm creatoras comprehendit. Vlteriùs quartò: Deus est suamet immensitas, suæque æternitas: at immensitas per quam Deus est vbique, siue nullibi non est, eo ipso est essentialiter vbi; & æternitas, beneficium cuius est semper, siue quodocunque, est essentialiter quando, vt ipsas voces, quarum priores includunt posteriores expendenti perspicuum erit: Deus ergo essentialiter est vbi, & quando: quapropter vtrumque prædicamentum hoc Creatorem complectetur, & creaturas.

5 Tandem argumentor auctoritate: Namque Aug. lib. 5. de Trinitate, cap. 7. de Patre æterno sic fatetur: *Relatiue autem negamus dicendo, non Filius: relatiue igitur negamus, dicendo non genitus: ingenitus porro, quid est nisi non genitus? non ergo receditur à relatione prædicamento, cum ingenitus dicitur: sicut enim genitus non ad seipsum dicitur, sed quòd ex genitore sit, ita cum dicitur ingenitus, non ad seipsum dicitur, sed quòd ex genitore non sit, ostenditur: in eodem tamen prædicamento, quod relatiuum vocatur, vtrique significatio vertitur. Vbi Pater, quatenus ingenitus adstruitur esse in prædicamento relationis. Ad finem etiam eiusdem capituli septimi, sic habet: Quapropter illud præcipue teneamus, quidquid ad se dicit præstantissima illa, & diuina sublimitas substantialiter dici, quod autem ad aliquid non substantialiter, sed relatiue, tantamque esse vim eiusdem substantia in Patre, & Filio, & Spiritu sancto, vt quidquid de singulis ad seipsos dicitur, non pluraliter in summa sed singulariter accipiat. Vbi Deum esse in prædicamento substantiæ asseritur satis liquido.*

6 Idem Augustinus eiusdem libri cap. 8. postquam docuit, nonnulla prædicamenta de Deo solum translatiue dici, subinde addit, prædicamentum tamen actionis de eo propriè, ac non per translationem dici, imo

imo principalis, quàm de creaturis, Quod autem, inquit, ad faciendum attinet fortassis de solo Deo verissime dicitur: solus enim Deus facit, & ipse non fit, neque patitur quantum ad eius substantiam pertinet, quia Deus est. Inferius quoque cap. 10. sic loquitur: Hoc & de bonitate & de eternitate, & de omnipotentia Dei dictum sit, omnibusque omnino predicamentis, quæ de Deo possunt pronuntiar, quod ad seipsum dicitur non translatè, ac per similitudinem, sed propriè, si tamen de illo propriè aliquid dici ore hominis potest. Quibus verbis luculenter perhibet, multa predicamenta de Deo propriè, & non metaphoricè dici. Conditio autem postremo loco adhibita, non eo valet, ut aliquid à nobis de Deo strictè propriè dici nequeat secundum Augustinum, cum contrarium certissimum sit, nec minus exploratum, quàm quòd Deus sit vera, ac propria ratione ens à se, infinitum, æternum, immensum: sed enim adicitur ea conditio, ut creatoris magnitudinem rēthoricè extollat.

7 Augustino consentit Damascenus lib. primarum institutionum c. 7. ibi: Substantia, quæ continet supersubstantialiter increatam deitatem cognoscibiliter autem, & continuè omnem creaturam, generalissimum genus est: Et mox ibidem: Huius autem summi, primique generis species sunt id, quod corpore vacat, & corpus inanimum. Ac non multò post: Complectitur enim essentia corpore vacans Deum, Angelum, animam, demonem. Idem sentit Boëtius lib. 1. de Trinitate, cap. 12. cum aliis Patribus. Idem Aristoteles 1. ethicorum cap. 6. Cum bonum eodem modis dicatur, quot illud, quod est, nam & in substantia dicitur, ut Deus & mens, &c. & quarto topicorum cap. 2. & 12. metaph. cap. 3. text. 50. Aristotelem sequuntur complures magni nominis scholastici; Gregorius in primum distinctione 8. quæstione 3. Holcot quæst. 6. Marfilus quæstione 12. Baconius distinct. 9. quæst. 1. Ochamus & Gabriel distinctione 8. quæst. 1. Huradus disp. 9. metaphys. sect. 5. Arriaga disp. 3. sect. 2. Optima autem ratione nixi sunt hi auctores: decuit enim seriem quandam prædicamentalem Deo, & creaturis cōmunem assignari, quo nimirum appareret inde, quidquid à Deo creatur, eius habere participationem aliquam, & similitudinem, eoque magis esse perfectum, quò magis eius perfectionem imitatur: proinde Deum esse operum suorum, non tantum causam efficientem, sed etiam exemplarem, absolutamque regulam, & mensuram. Quanquam in eo hi Doctores mihi displiceant, quòd eorum non pauci negare videantur, prædicamentum aliud admittere sensum iuxta quem Deum non admittat, oppositum enim iam iam patefiet.

8 Prædicamentum ergo physice sumptum est, quod res physicas, ac naturales, siue creatas complectitur, Creatorem verò, ac naturæ artificem excludit. Ita Augustinus lib. de cognitione veræ vitæ cap. 2. Nominè & verbo ea exprimentur, quæ sub decem prædicamentis humano corde concipiuntur: sed, quod ex his nullum propriè Deo conveniat, manifesta ratio probat: nam si dixerimus, quòd Deus substantia sit, quæ omnibus subsistere tribuat, & per quam omnes res esse habeant, mox vniuersalia, & indiuidua, de quibus substantia prædicatur, genera, & species, in quibus versatur, simul & nouem accidentia, quæ ei necessariò inhærent, animo occurrunt quæ cuncta, liquet quia minime in Deum concurrunt. Ita etiam Claudianus Mamercus, Viennensis Episcopus lib. 1. de statu animæ c. 19. Ex illis Aristotelis categoriis nulli prorsus subiacer essentia diuina, nam de Deo non dicimus, qualis est, quia non potest comparari, quasi ad aliud, ut dicatur talis est, nec dicimus, quantus est, quia non

mole magnus est: nec quid habet, quia nihil non habet: nec quomodo est, quia ipse modus est: nec habitum eius inquirimus, quia continet omnia. Nec locum, quia non nisi corpus in loco est: nec tempus, quia sempiternitas est; nec actum, quoniam quietus agit. Nec passionem, quia non patitur: iam decima, imò prima est ipsa substantia, de qua hæc prædicamenta texuntur. Ita etiam Boëtius 1. de Trinitate, cap. 5. & 6. Decem omnino traduntur prædicamenta, quæ de rebus omnibus prædicantur, substantia, quantitas, &c. At hæc, cum quis in diuinam vertit prædicationem, cuncta mutantur, quæ prædicari possunt. Ita denique, ut alios Patres omittam, Anselmus in monologia cap. 26. Quomodo quis summam naturam in aliarum substantiarum tractatu contineri intelligit, quæ neque in plures substantias se diuidit, neque in unam cum aliqua alia per essentia communicationem se colligit?

9 Prædicamentum hac ratione sumi posse & solere, præter adductos Patres, tenent cum B. Thoma, Capreolus, Ferrara, Caietanus, ac cæteri ferè Thomistæ: cum Scoto Bassolis Lichetus, ac reliqui eius sectatores. Item Bonauentura in primum distinct. 8. artic. 1. quæst. 4. Albertus art. 32. Richardus art. 4. quæst. 2. Agidius art. 1. quæst. 3. Argentinas quæst. 1. artic. 1. Henricus in summa artic. 26. & Magister ipse lib. 1. sentent. dist. 8. Rursus Vasquez 1. p. disp. 22. cap. 3. Rubius in prædicamentis cap. 5. quæst. 2. num. 3. Conimbricenses ibidem cap. 4. quæst. 2. art. 2. 5. septima conditio. Denique, ut antiquiores referam, Mercutius Trismegistus in Epimandro cap. 1. Auicenna 8. metaph. cap. 4. atque, ut testatur Picus Mirandulanus de ente & vno, veteres omnes peripathetici. Optimo autem fundamento moti sunt præfati auctores, alique, quos esset referre molestum: siquidem decuit assignari seriem aliquam prædicatorum, quæ in imperfectionem aliquam concerneret, quæque creaturarum propria esset, & quorum nullum de creatore diceretur, ut constaret inde, quam difficile à nobis assequibilis esset, quamque in diuerso ordine à creaturis, iisque superior: ea autem prædicata communia, & notissima eo ipso per antonomasiam prædicata, seu prædicamenta dici non incongruè potuere, quòd reliqua prædicata de creaturis enuntiabilia vniuersalitate excellerent. Cæterum auctores commemorati in eo mihi displicent, quòd aliam prædicamenti acceptionem, & fortasse magis propriam à nobis nuper explicatam inficiuntur.

10 Operæpretium autem erit, prædicamenti physice sumpti condiciones, sin minus explicare, at indicare saltem, atque in transcurso delibare. Octo ergo à philosophis enumerantur; tres ex parte vocis significantis, & quinque ex parte rei significantæ: prædicamenta enim non sunt res præcisè, sed prout per voces, & conceptus significantur, ut Augustinus de categoriis cap. 3. rectè animaduertit. Idcirco autem prædicamentum physice sumptum condiciones eas sibi vendicat, non verò metaphysicum, quia hoc velut magis abstractum, quàm illud (metaphysica enim abstractio aliàs etiam dici solet omnium maxima) tot legibus, & conditionibus adstringi neutiquam sultinet. Prima ergo conditio est, ut vox sit vna, non solum sono, quod parum refert, verum etiam significatione, defectu cuius conditionis æquiuocum omne, quale est canis, verbi gratia, in huiusmodi prædicamento non est. Secunda conditio est, ut vox sit simplex, defectu cuius conditionis animal rationale, alique id genus à prædicamento physico sunt expungenda.

11 Tertia est, ut vox accommodatum, congruumque significandi

significandi modum sibi vendicer, id est, ut accidentia in abstracto, & substantiæ in concreto nominentur; qua ratione iustitia, & non iustus est in prædicamento, quo de loquimur; contra verò homo, non humanitas in eo esse censetur. Circa tertiam hanc conditionem, & ex parte vocis postremam animaduertere est diuersas esse auctorum sententias. Cardinalis enim Toletus in postprædicamentis quæst. 2. Niphus lib. 5. metaphys. quæst. 3. & quæst. 7. atque quidam alij censent, sola accidentium concreta collocari in prædicamento quomodolibet sumpto, & in eo, nec physice, nec metaphysice (haud enim hanc distinctionem agnoscunt) vsurpato abstracta accidentium habere locum: Contra verò sola eorum abstracta poni in prædicamento absolute, & nullatenus concreta tradunt Auicenna lib. 3. metaph. cap. 3. Venetus in antepædicamentis cap. 4. Villalpandus cap. de genere quæstione 4. B. Thomas opusculo 42. cap. 19. & de ente & essentia cap. 7. Sotus cap. de quantitate quæst. 1. Iauellus 5. metaphys. quæst. 16. alique Thomistæ, necnon Scotus quæst. 5. vniuersalium & quæst. 11. prædicamentorum, eiusque communiter affecta. Cæterum verius est, quod statuimus; prædicamentum distinguendum esse in physicum, & metaphysicum, in eoque priori modo sumpto collocari duntaxat accidentia in abstracto, at verò in eo posteriori modo accepto ea reperiri, nulla moderatione adhibita, & siue sint in abstracto siue etiam in concreto.

12 Quarta conditio, & prima ex parte rei significata est, ut quod ponitur in prædicamento istiusmodi, sit ens, id enim, quod non ens est, ab eo exulat, ut docet Augustinus de Trinitate, lib. 5. cap. 7. *Cum dicimus, homo est, substantiam designamus: qui ergo dicit non homo est, non aliud genus prædicamenti enuntiat, sed tantum illud negat.* Quinta conditio est, ut sit ens, non vtrunque, sed reale, qua ratione hircoceruus hypocentaurus, chimæra, & alia figmenta excludi solent à prædicamento. Sexta conditio est, ut sit ens per se, & non per accidens; quo pacto domus, respublica, & alia eiusmodi dicuntur esse extra prædicamentum. Septima conditio est, ut sit ens finitum, qua de causa Deus in omni genere perfectionis infinitus nullo genere, seu prædicamento finiri potest. Octaua, & vltima conditio est, ut sit ens completum physice: vnde excludit materiam, & formam, secus verò animal, aut viuens. Hæ autem conditiones his versiculis circumferri solent.

Vox una, & simplex, rebus concinna locandis

Entia, per se se, finita, realia, tota.

Enim vero, ut dictum est, hæ conditiones fermè omnes sunt prædicamenti physice sumpti: namque si metaphysice accipiat, & altius verticem attollat, eas respiciet, & infra se respiciet, despicietque. Siquidem hæ prædicationes sunt veræ: canis est substantia; animal rationale est viuens, corpus, adeoque substantia; humanitas est substantia, & non accidens, album est accidens, & vera qualitas eius, de quo enuntiat, exercitus est substantia, prout hæc abstrahitur à per se, & per aggregationem, siue est collectio plurium substantiarum, aut certè est relatio quadam earum ad finem quendam, Deus est substantia, est relatio, actio, vbi, & quando, materia, & substantia, anima rationalis est iridem substantia. Quæ cum ita sint, octo supradictæ conditiones, demptæ quarta, & quinta, haud requiruntur, ut aliquid sit in prædicamento, substantiæ, relationis, qualitatis, actionis, durationis, vbiationis aliove vilo: sunt autem requisitæ, ut sint in eo, siue sub eo physice sumptæ: non ergo, ut sub illo metaphysice vsurpato

cohibeantur. Idcirco autem exempta est quarta, & quinta conditio, quoniam prædicamentum quocunque modo sumptum perinde est, atque supremum genus, genus autem in carentiis, ac non entibus, & figmentis nullum habet locum, ut demonstratum est in Dialect. lib. 9. tract. 1. cap. 8.

CAPVT II.

Repelluntur obiectiones quadam aduersus doctrinam præcedentem.

13 **C**apite superiori quatuor potissima asseruimus, quæ ab aliis, aliisque diuersarum sectarum philosophis reici solent. Prima assertio fuit, prædicamentum ita sumi posse, ut in eo Deus constituitur. Secunda assertio; ita etiam illud sumi posse, ut ab eo Deus excludatur. Tertia assertio, tum abstracta, tum etiam concreta accidentium in prædicamento quodammodo collocari. Quarta, & postrema assertio fuit, concreta accidentium à prædicamento quodam eius arctiori sensu prorsus ablegari, & abstracta solum admitti.

14 Contra primam ergo obiectionem obiici consuevit. Si Deus esset in genere, siue prædicamento, haberet partes, quibus componeretur, genus videlicet, & differentiam eius correlatiuam: & rursus in eo locum haberent actus, & potentia, cum genus sit in potentia ad plures differentias, & differentia, qualiscunque sit, quasi actus, & determinatio generis. Cæterum facile dici potest, nullius esse incommodi, quod Deus compositionem, ac potentialitatem secundum quid, ac solius rationis ratiocinata admittat, vti non est absurdum eius vnitatem, ac summam indiuisiōnem, nihilominus in plures formalitates ratione nostra distingui: eiusmodi autem compositionem, ac potentialitatem duntaxat, & non aliam realem, ac magis propriam sequi ex eo, quod Deus sit in genere, & prædicamento.

15 Obiici secundò solet: si Deus foret in prædicamento, eius esse, & essentia realiter distinguerentur, consequens est absurdum: ergo, & illud vnde sequitur. Verum absque vilo fundamento hæc exigitur ad prædicamentum conditio: tum quia nullibi, & ne in creatis quidem, esse, & essentia simpliciter & actu talis sunt realiter distinctæ: tum etiam, quia, tamen si alicubi ea conditio subsistat, locumque habeat, nescio tamen, cur vbi desit, propterea prædicamentum ut desit efficiat. Tertio argui solet: Deus est infinitus: ergo prædicamento aliquo claudi, aut finiri non poterit. Cæterum claudi, siue finiri prædicamento, aliquave ratione communi, siue generica per intellectum abstracta, duntaxat est finiri secundum quid, & ratione nostra, quod infinitati Dei, quid detrahare, aut ad eam adicere, quid eius oppositum potest? Quarto argui solet: ad prædicamentum oportet, ut sit conceptus vniocè communis: at Deo, & creaturis nullus conceptus vniocè communis esse potest: nullum ergo prædicamentum hæc illumque complecti poterit. Sed minor est falsa, ut patebit in loco, & maior difficilius probari potest, quam negari.

16 Quintò opponi consuevit. Plus differunt Deus, & Angelus, quam quantitas, & qualitas: sed hæc non spectant ad idem prædicamentum, sed duplex constituant: fieri ergo nequit, ut Deus, & Angelus ad idem prædicamentum substantiæ attineant. In primis argumentum manifestè retorquetur plus dissident gratia habitualis, & caliditas, quam actio, & passio, cum hæ interdum sola ratione distinguantur, illarum verò altera